

ЛЮБИСТОК

СТОРІНКА ПРО КОХАННЯ, СІМ'Ю І САМОТНІСТЬ

Холодних рук не гріє більше кава.
Я й сам такого зовсім не чекав.
Палю мости – аж до небес заграва –
Усі, що за життя набудував.
Вогонь горить, та холодно і темно.
Навколо ні душі, хоч поряд всі...
Та знаю я, і знаю це напевно –
Серце не бреше... Трави у росі,
Гаряче літо, озеро, туман,
Схід сонця... Вже бринить в повітрі
Ледь чутний аромат прив'ялих трав...

Чергова серія скінчилася – знову титри.
Актори всі живі – ніхто не вмер.
Життя – доволі вправний режисер.

***

ця осінь золота і божевільна
Взяла за руки нас і повела.
Спочатку ледь помітно і повільно.
А зараз, наче листя, понесла
Й розвіяла думки по цілмі світі.
Зібрали їх докупки, мабуть, зась...

Й дякую за всі прекрасні миті,
За кожен новий день. І пояскач
Про тебе думаю, живу лише тобою,
Чекаю зустрічі, мов вперше у житті.
Безглуздий світ. Бо поряд із журбою
Блукає радість. І у дні такі,
Щоб там, і як би, не було,
Дарує нам лиш щастя і тепло.

Олександр КОВЧ

с. Гірки

НЕВИГАДАНИ ІСТОРІЇ

МЕЛОДІЯ ДЛЯ ДВОХ

Надія працює сільською бібліотекаркою. За більш як двадцять літ роботи у царстві книг начиталася стільки сюжетів, пережила подумки сотні чужих дол. Шукала схожу на свою, бо її власне життя, як каже, вартє, мабуть, теж, щоб перенести його на папір. Принаймні одну сторінку Надиної долі, ту, з далекої тепер уже юності.

З Анатолієм Надія дружила ще зі школи. Ніхто не сумнівався: вони створені одне для одного. Але надійшов час розлуки: Надійка вступила до інституту культури, Анатолій пішов до армії. Майже щодня летіли листи, оспівчення в коханні, клятви у вірності й бажанні завжди бути разом. Уже й мама Анатолія кликала Надійку невісткою, просила поділитися новинами про її сина. Бо ж знала: надсилала Анатолій вісточки про себе Надійці набагато частіше, ніж писав додому, батькам.

І ось, нарешті, довгождана зустріч. А незабаром – і весілля.

Вони були такою гарною парою: тендітна Надійка і змужнілий її наречений.

Грالی весільні музики. У дарунок молодим – вальс для двох. Ніжна мелодія бентежила душу, ніби несла їх на крилах щастя і любові, радісних мрій. Здавалося, цьому ніколи не буде кінця. Губи вкотре шелотили слова кохання. А музика пливла, линула над селом, пророкувала молодим щасливе майбутнє.

Напевне, у їхньому житті так би й було. Якби не телеграма... Її зачитали разом з іншими весільними вітаннями, які надійшли у цей святковий день на адресу Надії та Анатолія. "...Народився син. Приїжджай швидше. Сумую за тобою...". Слова падали, мов важке каміння, перериваючи мелодію вальсу.

Гості сприйняли це, як чийсь жарт. Вже й самі підкидали веселі жартівливі слова. Надія теж сподівалася, що це просто вигадка. Але... Розгублений погляд Анатолія, благання не звертати ні на що уваги, мовляв, він потім пояснить усе. І взагалі, кохає він тільки її, одну-єдину.

Надія і сама не знає, звідки взяла сили. Не заплакала, не дорікнула й словом. Мовчки зняла фату, поклатла у руки Анатолію.

– Візьми, може, знадобиться. Тій, іншій. Бажаю щастя...

Пізніше люди гомоніли: мовляв, зіпсували весілля. Батьки Анатолія та й самої Надії звинувачували дівчину у поспішності. Змовчала б, підіграла, ніби справді – це жарт, і усе було б гаразд. І прожили б вони на радість собі й родині у щасті й злагоді усе життя.

Справді, трапилася з Анатолієм ця оказія. Коли служив в армії, під час чергового звільнення у місто познайомився з однією дівчиною. Кілька разів зустрілися. Правда, Оленка, так звали його нову знайому, якось

зізналася, що чекає від нього дитину. Але ж він їй нічого не обіцяв! Врешті, з ким у молодості таких випадків не буває? А, може, це і не його дитина? Він не впевнений, що Оленка сказала правду.

Утім, як би там не було, до цієї дівчини Анатолій таки не поїхав. Але і Надію розпочати спільне життя умовити не зміг.

Вона виплакувала свій біль наодинці. Довгими безсонними ночами, коли ніхто не чув і не бачив.

Пізніше Анатолій виїхав із села. Одружився. Чула Надія від людей, що не дуже ладиться у колишнього її коханого життя з дружиною. Не раділа і не співчувала. Знала для себе одне, що і досі любить Анатолія.

Так і не виїхав заміж. Шукала розради у книгах, тішилася чужими сюжетами.

...Я познайомилася з Надією теж випадково, під час фольклорної практики в одному з сіл на Тербовлянщині. Ця жінка знає багато чудових, тепер уже призабутих, народних пісень. Колись сама записувала їх від своєї бабусі, від літніх жителів села. Якось, за розмовою, Надія перегорнула ось цю сторінку свого життя.

– Знаєте, інколи думаю: може, й справді, я тоді поспішила? Ажже Анатолій кохав мене, я знаю. Напевне, варто було йому простити. Ажже не весілля я зіпсувала, а своє життя. Але чому ж тоді кажуть: на чужому горі свого щастя не збудуєш?..

Я нічого не могла порадити Надії. Та й, напевне, мої слова цієї жінці не потрібні. Вона зробила свій вибір. Тільки чомусь завжди, коли згадую Надію, ніби чую бентежні звуки весільного вальсу. Перервану мелодію для двох...

Олеся КЕРНИЧНА

ДОЛІ ЛЮДСЬКІ

ВИЙТИ ЗАМІЖ ЗА АТОВЦЯ

В актовому залі будинку культури було людно. На святкування Дня захисника Вітчизни зібралось чимало колишніх і теперішніх солдатів. У військових одностроях, вони зайняли вільні ряди і, знаювши бойових побратимів, активно спілкувалися. Сидів серед них і Петро. Усе це йому не було потрібне анітрохи, але телефонували, просили, щоб обов'язково прибув на урочистість, бо йому мають вручити нагороду. А найкраща його нагорода була у тому, що залишився живим. Осколок у боці і до цих пір нагадував про себе, хоч і чимало часу вже пройшло відтоді, як його поранило.

Петро понуро сидів на стільці, втупившись у підлогу, подавав руку хлопцям, які проходили повз і віталися з ним, але почувався некомфортно, бо отаких масових заходів не сприймав. Йому хотілося спокою, а ще – допрацювати на городі, бо мама занедужала, а зима вже «на носі». Тож вирішив, як тільки його викличуть, забере ту нагороду і поїде додому. Пісні, танці і вітання його не цікавили. Свою справу з обороною держави він виконав сповна – і досить.

Нарешті свято розпочалося. Зі сцени сипалися слова похвали на адресу атовців, а він сидів і усвідомлював, що більшість із тих, хто говорить, самі до кінця не розуміють, що твориться в державі. Нарешті почали викликати його побратимів для нагородження. І ось прозвучало його ім'я. Петро підвівся. Він ішов до сцени і розумів, що щось із ним не так. Чомусь паморочилося в голові, чорні цятки миготіли перед очима. Тільки став підніматися по східцях, як тіло обмі'якло, і хлопець втратив свідомість. Зал ошелешено зойкнув, але ведучі свята не зупинили. Вони зачитували наступні прізвища, а Петра тим часом обступили атовці, які сиділи неподалік, і вирішували, що з ним робити.

Їх розштовхала молода дівчина, підбігла до нього і піднесла до носа нашатирний спирт. Чоловіки здивувалися, звідки вона взялася і як так швидко зреагувала, адже і вони ще не встигли подумати, що робити. І лише один сивочолий, старшого віку солдат, дивився на дії дівчини і, здавалося, тішився. Це був її батько. Йому, як і іншим учасникам АТО, того дня вручали нагороду, а донька, яка навчалася в медичному коледжі, вирішила підтримати батька. От і приїшла із ним на свято.

Коли Петро відкрив очі, з'ясувалось Тамара (так звали дівчину) сиділа над ним, підтримуючи рукою його голову. Він не розумів, що сталося. Оглянувшись і усвідомив, що далі сходів до сцени так і не піднявся. А темнолобоса, незвично гарна дівчина пронизувала його своїми карими очима і намагалася зрозуміти, чи все із ним нормально. Петрові стало соромно. Він схопився, щоб піднятися, але відчув, як сильно болить голова (вдарився, коли падав). Прекрасна незнайома допомогла йому підвестися, і коли він уже стояв на ногах, ведучі знову оголосили його прізвище і Петро став вдруге підніматися на сцену. Тамара його самого не пустила. Вона вела його під руку, мов під вінець. Потім допомогла вийти. Хлопець і дівчина сіли в холі, познайомилися. Вона почала розпитувати, що могло спровокувати втрату свідомості. Він

відповів, що просто втомився, але слабким не хоче бути і не буде, бо він – чоловік.

Свято завершилося. Військовослужбовці виходили з актового залу, вийшов і батько Тамари. Він сказав, що вони мусять їхати додому. І вперше в житті тоді Петро відчув, що втрачає дорогу йому людину. Попросив номер телефону. Почали зідзвонюватися. Тамара наполягла на ретельному обстеженні. Петро послушав. Пішов у лікарню, обстежився, зробив усі можливі аналізи. Лікарі констатували психоемоційне виснаження, порадили змінити обстановку. Хлопець зателефонував до вже добре знайомої Тамари і запропонував зустрітися, коли вона приїде на вихідні додому, бо йому треба сказати їй щось дуже серйозне. Тамара готувалася до найгіршого. Хлопець так її налякав своїми загадковими розмовами, що боялася навіть припустити, що ж виявили у нього. Ледве діддалася вихідних. Коли заходила в кафе, де домовилися зустрітися з Петром, серце у грудях ніби щось вішувало – билосся тривожно.

– У мене дуже важка хвороба, – розпочав розмову Петро, а в Тамари похололо в душі. Не встиг він продовжити, як вона стала його вмовляти:

– Не хвилюйся. Я буду поруч. Ми знайдемо хороших лікарів. Ти лікуватимешся у найкращих клініках, тільки прошу, вір у те, що видужаєш, що все буде добре, – і на її очі навернулись сльози. Петро спочатку спокійно слухав усе це, а згодом почав посміхатися. Тамара не розуміла, чому. Тож він продовжив:

– Можна, я завершу? У мене дуже важка хвороба... І ліків від неї поки що не придумали. Я закохався, – він взяв дівчину за руку і широким, з любов'ю вдивився у її очі. Вони відповіли йому взаємністю. Це був початок великого взаємного кохання, яке переросло у щасливу, міцну сім'ю.

Марія ЛЯХ

НА ЖИТТЄВИХ ПЕРЕХРЕСТЯХ

ТИХО, ТАТО П'ЯНИЙ СПИТЬ!..

П'ятнадцять по сьомій. Скоро завершиться напружений робочий день. Продавчиня Нелія підбила виторгувану за день виручку. Подумки складала меню на вечерю, хотілося смачненьким порадувати синопчиків та чоловіка. Нехай там що – вийшла заміж за вдівця, який виявився небайдужим до чарки, і виховувала нерідного сина, але вона любила свою сім'ю. Чепурила, як ніхто, своє подвір'я та хатину. Правда, батьки та старші брати радили одуматися, не виходити заміж. Але ж то, напевно, була саме вона, як то кажуть – доля. А від неї не втечеш... Продала ще хлібину не так немічній, як скупуватій бабусі, яка щоразу, коли робила покупки у магазині, перераховувала копійки, і похапцем стала закривати магазин.

...Отямилася. Схопилася обома руками за скроні. Головний біль був нестерпний. Спираючись на стіну магазину, піднялася з колін. Серце скувало кригою, здається, занімили й вени. Чула, що доносилися до неї невдоволені голоси односельчан, але відповіді не могла. Провела рукою по обличчі і жажнулася від крові. До Нелії підбіг старший син, злякано зазираючи мамі, яка стала для нього рідною, у вічі, обіймав рученятами і беззвучно плакав.

– Все добре, синку, все добре, моє сонечко. Йдемо додому, усе минеться, – Нелія обхопила його обличчя долонями, витерла сльози. – Не плач. Не треба.

– Мамо, я його вб'ю, – спересердя вирвалося у малого.

– Дурненький, що ж ти таке говориш? Він же твій батько...

Побої від чоловіка Михайла Нелія терпіла частенько. Синці навчилася вмільо маскувати тональним кремом та припудрювати. А що ж творилося у жіночій душі? Інколи їй здавалося, що недалеко до божевільня, але трималася, не мала права здатися, бо на її жіночих плечах два сини, дорожчих їй за життя. Нехай один був нерідний, але прикипіла до нього усім серцем, віддавала йому усю материнську любов. Намагалася викликати від алкоголізму чоловіка. Хотіла витягти його із прірви, до якої потрапив після смерті першої дружини. Коли Михайло не живав оковитою, було усе добре і здавалося – усе налагоджується. Вставав удосвіта навшипиньки, щоб не потурбувати Нелюю, і йшов поратися по господарству. Навіть синів до школи зранку відправляв, готував сніданки.

Нелія та сини були щасливі у період, коли не пив Михайло. Сини обіймали його і Нелія горнулася до чоловічого плеча, бо ж жити хотіла, як усі. А ще ніколи не виховувала у синів ненависті до батька. Звідки взялося у жінки тої мудрості, яку рідні назива-

ли дурістю, не знала й сама. Здавалося, так заплуталася, що й ну – і не розуміла, що це за почуття такі – а чи це кохання, а чи жалість до Михайла?

Так і того вечора, коли Михайло добре натовк жінку головою об стіну магазину, вони тихенько із сином переступили поріг дому, бо назустріч вибіг молодшенький і приклав до губ пальчик: «Тихо, тато п'яний спить». Діти, видресировані «нездоровими» обставинами у сім'ї, добре знали, як поводитися у таких випадках.

...Життя швидкоплинне. Сини подорослішали і стали захищати маму від батька-дебошира. Підтримували і допомагали, коли зболена Нелія у боротьбі за своє жіноче щастя проводила дні, от уже вкотре, на лікарняному ліжку. Час від часу потребувала жінка хімістерапії. Чоловік до хворобі дружини не проявляв співчуття. Здавалося, що усі людські якості Михайло втратив у горілці. Зовсім нестерпними стали стіни рідної хати для Нелії, коли сини стали студентами.

– Мамо, ідемо зі мною до Львова, – якось по приїзді додому, надивившись на п'яні дебоші батька, запропонував старший син, якому Нелія свого часу стала рідною.

– Та що ти, дорогий, як же я тут усе залишу, та й господарства стільки...

– Мамо, нащо воно Вам, Ви здоров'я не маєте, продамо, та й поїдемо.

– А батько ж як, він пропаде без мене.

– Скоріше Ви пропадете, мамо. Поїхали, знімемо житло, я підпрацюю і Вам роботу підшукаю.

– Ні, синопку, не поїду. Куди мені!? Як вже буде...

З важким серцем Олексій поїхав до Львова на навчання. Знедолена, маленька, схудла до невпізнання жінка, яку він любив понад усе, не йшла йому з думки. Постали перед очима дні з його

дитинства, як малим кожного дня забігав в магазин до незнайомої тіточки, яка пригощала його цукерками. А яке то було щастя, як Нелія одружилася із його батьком і стали вони жити однією сім'єю, а згодом народився братик! Та й виходить так, що познайомилася Нелія з його батьком завдяки Олексію, який усі вуха йому проговорив про неї.

Вирішальним у долі Нелії став той страшний день, коли після чергового побиття швидка відвезла її в обласну лікарню. Якби не навідалася сусідка, то й, напевно, відійшла б у Вічність. Коли Нелія трохі окріпла, Олексій відвіз її на обстеження до лікарів у Львів. Довго, мало що не з півроку, жінка провела у лікарняних стінах. Та й коли виписалася, син додому не відпустив. Підраховували заощаджені кошти, дещо продали з господарства, взяли позику у рідних і придбали житло. Нехай однокімнатну квартиру, але там завжди панували спокій та затишок.

... Нелія тепер справжня львівська пані. Її відразу й не впізнають односельчани, коли час від часу із синами та онуками навідується у рідне селище, бо, як би там не було, а Михайло тепер дідусь і батько її синів, а батьків не вибирають.

Леся ГРИНЧУК